

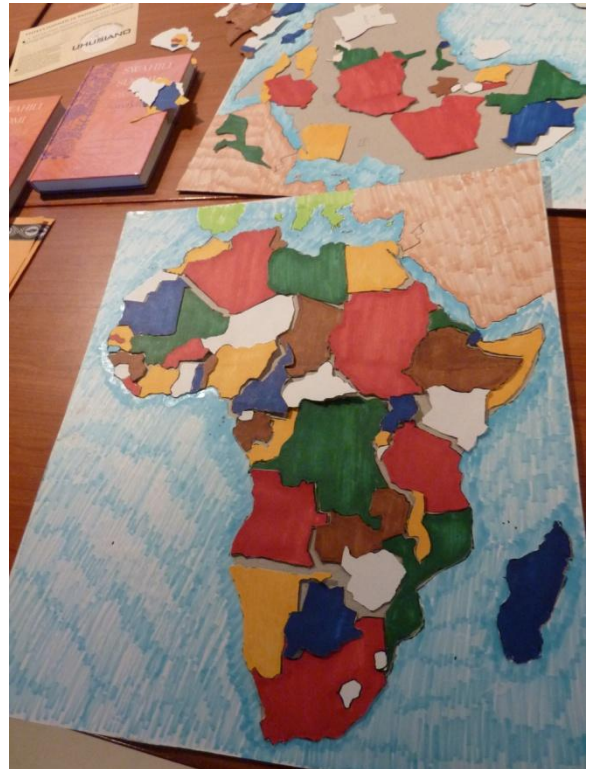
Uhusiano-tiedote 2/2010

Pääkirjoitus: Neljä kovaa koota (s.2), Uhusiano täytti 20 vuotta (s. 3), Uhusiano-seminaarin satoa (s. 7–13), Kepan strategia (s. 13), Suomi-firman hyväksi (s.15), Monitaitaja taittajana (s. 17), Ungon uusi hallitus (s. 19), Uhusiano ja sen uusi hallitus (s.20)

Elokuisessa Uhusiano-seminaarissa oli luentojen ohella järjestöjen toiminnalliset esittelypisteet, joissa yleisö sai koota palapelinä Afrikan kartan, tutustua kummilapsitoimintaan, tutkia mikroskoopilla malaria-loisiota, arvata soittimien nimiä ja ostaa kalimban, shekeren tai muun soittimen, käsitöitä – ja tietysti arpoja.

Peukalopiano eli mbira, ylhäällä osa sadetikusta ja oikealla säärihelistimestä.

Sauli Tuuli perheineen musisoi vieraiden iloksi.

Vilppu Palmberg toimi seminaarin juontajana.

Neljä kovaa koota: köyhyys, kehitys ja kankkulan kaivo

Tänä vuonna median kiinnostus kehitysyhteistyöhön on ollut suurta. Kehityskysymyksiä on puitu aktiivisesti myös mielipidepalstoilla. Erityisenä kiinnostuksen kohteena on ollut eräs pieni paikkakunta ja erityisesti kyseisen kyläpahasen kaivo. Vai mitä sanotte seuraavista otsikoista: Kankkulan kaivo vai köyhyyden vähentäjä? Rahaa Kankkulan kaivoon? Puhdasta vettä kankkulan kaivosta, Kehitysapua rahan heittämistä kankkulan kaivoon, Kehitystä vai Kankkulan kaivo?

Kankkulan kaivolla -niminen hupailu oli suosittu radio-ohjelma 1950-luvun lopulta aina 1970-luvun alkuun asti. Lähteet eivät kerro, oliko sanonta olemassa ensin ja radio-ohjelman nimi keksitty siitä vai päinvastoin. Luultavaa on että sanonta on radio-ohjelman myötä ainakin yleistynyt. Suomen kielen kuvaileva fraasisanakirja Suurella sydämellä ihan sikana (Muikku-Werner, Jantunen, Kokko, 2008) muuten kertoo Kankkulan kaivosta näin: Kuvitteellinen paikka, johon hukatut tai tuhlatut asiat joutuvat. Yleensä Kankkulan kaivoon häviää rahaa.

Yksi alussa mainituista otsikoista koreili Uhusianon tämänvuotisen seminaarin ohjelmassa. Keksitkö mikä? (Muut otsikot ovat peräisin MTV3.fi uutisivustolta, Kepan nettisivuilta, Turun yliopiston ylioppilaskunnan tiedotteesta ja ulkoministeriön Kehitys-lehdestä.)

Uhusianon 20. seminaari pureutui ajankohtaiseen aiheeseen, kehitysyhteistyön hyötyihin ja sen saavutusten arviointiin. Vaikka vuoden aikana käydyssä mediakeskustelussa on näkynyt harmittavankin tuomitsevia kannanottoja, itsekriittisyys on paikallaan myös kehityshankkeita toteuttavissa järjestöissä. Erityisen tärkeää on muistaa ottaa arviointiasiat huomioon jo hankkeen suunnitteluvaiheessa. Seminaarissa arviointiasiaa käsiteltiin monella tasolla niin tutkimuksen, politiikan kuin hankkeiden suunnittelunkin kannalta. Seminaarin satoa tiedotteen sivuilla 7–13.

Seminaari on yksi Uhusianon vuosittaisista voimannostuksista. Tänä vuonna erityisen jännitysmomentin sai aikaan seminaarin tuominen 'kansan keskelle' tiedekeskus Heurekaan. Poikkeuksellista oli myös seminaarin järjestäminen yksipäiväisenä aikaisemman kokonaisen viikonlopun sijaan.

Vaikka tätä kirjoittaessani kuluu vuotta on vielä reilusti jäljellä, ajatukset alkavat jo pyöriä tulevaisuudessa. Minkälaista Uhusianon toiminta on vuonna 2011? Uhusianon vuosikokous pidettiin marraskuun lopulla ja virallisten syyskokousasioiden lisäksi syntyi keskustelua yhdistyksen tulevaisuudesta.

Uhusianon seminaarissa kuultiin myös Kepan uuden toiminta-ajatuksen ja strategian valmistelusta. Myös Kepassa pohditaan järjestön tulevaisuutta, sillä Kepan voimassaoleva periaatejulistus on vuodelta 1997 ja se kaipaa päivittämistä. Uusi toiminta-ajatus on tarkoitus hyväksyä Kepan vuosikokouksessa keväällä 2011. Toiminta-ajatuksen päivittäminen liittyy kiinteästi Kepan tulevaan strategiaan, joka puolestaan on tarkoitus hyväksyä Kepan syyskokouksessa ensi vuonna. Toiminta-ajatusta ja strategiaa valmisteltaessa linjataan Kepan olemassaolon perusteita ja tehdään valintoja toiminnan painotuksista. Näitä suuria Kepan tulevaisuuteen vaikuttavia prosesseja käsitellään Kepan syyskokousta edeltävässä seminaarissa. Niistä voi lukea tiedotteesta sivulta 13–15.

Pia Mäkelä
Uhusianon puheenjohtaja

Vuonna 2010: UHUSIANO TÄYTTI 20 VUOTTA

Lyhyt historiikki kaikesta tapahtuneesta

Perusajatus

Aivan 80-luvun lopussa mama Raija Salonen esitti Suomessa kysymyksen: Miten minä voin osallistua kansojen väliseen yhteistyöhön?

Kysymys juontaa juurensa kokemuksista, jotka askarruttivat hänen mieltään. Kokemus tuli siitä, että Raija Salonen asui Tansaniassa Morogorossa pitkät ajat 1970-luvulta 1990-luvun puoliväliin, kuolemaansa saakka. Hän havaitsi että perinteinen kehitysapu ei tavoittanut tavallisia ihmisiä, kaikkein köyhintä väestönosaa. Hän oli erityisen huolissaan nuorten ongelmista ja tulevaisuudesta sekä tajusi, että tansanialaisen kulttuurin yhteisöllisyydessä on hyvä yhteistyön pohja. Tavallisilla tansanialaisilla ja suomalaisilla ihmisillä on halua ja valmiuksia yhteiseen toimintaan, kulttuuriseen yhteistyöhön ja ruohonjuuritason kehitysyhteistyöhön.

Mama Salonen, Viittakiven opisto ja suomalais-tansanialainen työpaja

Vuonna 1989 Saloset sattuiivat menemään Viittakiven kansainväliseen opistoon kesäkurssille. Myös Viittakiven opiston vararehtori *Jorma Reinimaa* oli pohdiskellut kehitysyhteistyötä ja jooga-kurssilla kaksi karismaattista ihmistä tapasi toisensa. Kurssin aikana Raija Salosen ja Jorma Reinimaan yhteisistä ajatuksista syntyi suomalais-tansanialainen työpaja, joka pidettiin jo saman vuonna.

Raija Salosella oli tarjota tarvittavaa asiantietoa Tansaniasta ja kontakteja, Viittakivellä kehityksistä kiinnostuneita ihmisiä.

Ulkoministeriön kansalaisjärjestöyksikön tuella parikymmentä Morogoron seudulla asuvaa, eri ammattaja ja ikäluokkia edustavaa tansanialaista tuli Suomeen ja viipyi täällä kuukauden verran. He olivat kehitysyhteistyöstä kiinnostuneiden

kansalaisjärjestöjen vieraina. Työpajan tuloksena Morogoron alueella käynnistyi toistakymmentä kansalaisjärjestöhanketta.

Monet silloin aloittaneista järjestöistä ovat edelleen Uhusianon jäsenjärjestöjä ja alkuaikojen aktiivisia ihmisiä on edelleen henkilöjäseninä.

Perustaminen 1990

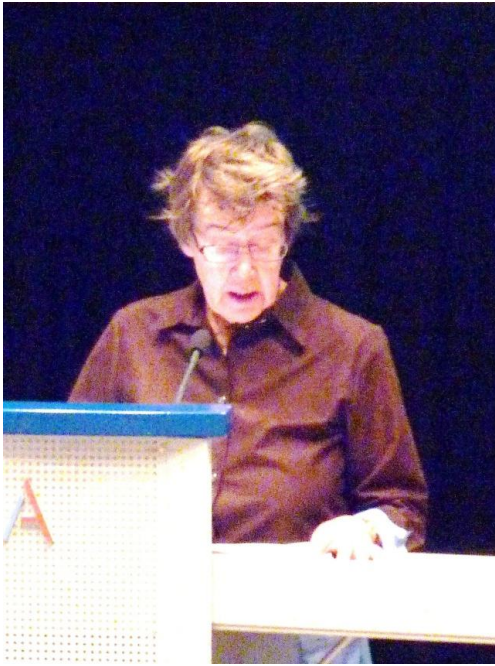
Vuonna 1990 perustettiin yhdistys nimeltä Tushikamane ry. Sen nimi muutettiin myöhemmin Uhusianoksi. Yhdistyksen tarkoituksiksi määriteltiin Morogoron seudun projektien koordinoiminen. Yhteysjärjestön rooli Uhusianolla on edelleen. Ensimmäisessä jäsenluettelossa oli 76 nimeä, niistä tansanialaisia 6 ja Kyproksesta 1. Jäsenmäärä on vuosien kuluessa vaihdellut suurestikin, alimmillaan se oli 2000-luvun alussa, mutta nyt taas muutamana viime vuonna on saavutettu lähes sama jäsenmäärä kuin perustettaessa. Sadan raja varmastikin vielä rikotaan.

Jäsenjärjestöjen lukumäärä oli suurimmillaan 16, nyt se on 8. Jäsenjärjestöjen määrää väheni, kun alkuaikojen hankkeet päättyivät, eivätkä järjestöt aina aloittaneet uutta hanketta. Toisaalta nämä kahdeksan nykyistä jäsenjärjestöä ovat vahvoja, sitkeitä ja uusiin hankkeisiin tarttuvia.

Yhteistyön opettelua, vuodet 1990-1998

Tansanian poliittinen ja yhteiskunnallinen tilanne muuttui radikaalisti 1990-luvun alussa, kun yksi-puoluejärjestelmä hajosi ja maa siirtyi markkinatalouteen ja sen myötä yksityistämisen prosessiin ja rakennesopeutusohjelmiin. Nämä prosessit vähensivät julkisen sektorin resursseja. Tähän aukkoon ruohonjuuritason hankkeet sopivat hyvin.

Elina Puhto esitteli Uhusianon historiikin.

Uhusianon hankkeilla oli tansanialaisena osapuolena usein kylä, kirkko, paikallisviranomaiset, jopa yksityinen henkilö, koska kansalaisjärjestöjä ei juuri ollut. Niitä alkoi syntyä vasta 90-luvun puolivälin vaiheilla ja niiden toiminta pysyi alkuvuosina haparoivana.

Suomalaisjärjestöjen hankkeet menestyivät kuitenkin aika hyvin, koska molemminpuolinen innostus oli suuri. Lisäksi syntyi ystävyyssuhteita, joilla on suuri merkitys.

Koulutus ja arviointi -hanke vuosina 1995-2003

Uhusianon jäsenjärjestöillä oli siis omia hankkeita, mutta myös Uhusianolla itsellään oli oma hanke vuosina 1995–2003. Sen nimi oli aikamoinen sanahirviö: Suomalais-tansanialaisten kansalaisjärjestöhankkeiden seuranta, koordinointi, koulutus ja tiedotus. Hankkeen englanninkielinen nimi oli lyhyt ja ytimekäs: Education and evaluation.

Hanke arvioitiin vuonna 2003, sen tekivät Uhusianon edustaja *Pia Mäkelä* ja tansanialainen *Joseph Saqware*. Arvioinnin tarkoitus oli saada uuden yhteistyöhankkeen pohjaksi analysoitua tietoa ja huomioita projektin sujumisesta ja suosituksia.

Vuosina 1995–2003 pääpaino oli koulutustilaisuuksien järjestämisessä Tansaniassa ja hanke-suunnittelun opettelemisessa ja toteuttamisessa. Morogorossa pidettyjen seminaarien aiheina olivat muun muassa yhteisön analysointi, hanketyön laadun parantaminen, vuorovaikutustaitojen kehittäminen, hankesuunnittelun ja taloudenhoidon perustiedot osallistavien menetelmin ja loogisen viitekehysmenetelmän avulla.

Huomion arvoinen asia oli ja on edelleen, että Morogoron paikallishallinnon viranomaiset opettelivat yhdessä kansalaisjärjestöjen edustajien kanssa näitä taitoja ja tutustuivat samalla kansalaisyhteiskunnan ajatuksiin ja toimintatapoihin.

Opeteltaviin asioihin kuului kerta kerran jälkeen myös Suomen ulkoministeriön hanketuen käsikirjan läpikäyminen ja hankeanomusten laadinta sekä taloushallinto. Samoja teemoja kuin Morogorossa käsiteltiin myös Suomessa Uhusiano-seminaarissa.

Vuonna 1995: Uhusianon Tansanian-koordinaattori

Suomalaishankkeita oli niin paljon, että Uhusiano palkkasi tansanialaisen koordinaattorin. Hän oli *Heriel Kitururu*, joka hoiti Uhusianon jäsenjärjestöjen hankkeiden seuranta ja hankematkojen järjestelyitä. Lisäksi hän koordinoi tansanialaisten järjestöjen toimintaa ja välitti tietoa Morogoron tapahtumista. Heriel Kitururua parempaa kulttuuritulkkia ei hevin voisi löytää, hän tunsu suomalaiset ja totta kai oman kulttuurinsa ja osasi tulkita niitä kummallekin osapuolelle.

Tätä vaihetta kesti kaksi vuotta ja Kitururun työkenttä paisui kovin laajaksi.

Vuonna 1998: UNGO

Vuonna 1998 tapahtui aika paljon. Morogorossa perustettiin kattojärjestö UNGO, Union of Non-Governmental Organisations in Morogoro Region. Ungo koulutti jäsenjärjestöjään, aluksi Kepan ja muiden isojen järjestöjen tuella, mutta pystyi jo jonkin ajan kuluttua kouluttamaan itsekin. UNGOn tukena oli Uhusiano, Kepan Tansanian-toimisto, TANGO, joka on tansanialaisten kansalaisjärjestöjen kattojärjestö, sekä useita vahvoja

kansainvälisiä järjestöjä, mm. Pact Tanzania ja SNV (Stichting Nederlandse Vrijwilligers). UNGOn ja Uhusianon välillä solmittiin yhteistyösopimus vuonna 2000, jota on päivitetty useamman kerran.

Vuonna 1998: Kepa

Uhusianon aloitteesta Kepa perusti yhteystoimistojatason toimistot Dar es Salaamiin ja Morogoroon. Morogorossa painopiste oli koulutuksen tehostaminen sekä suomalaisten järjestöjen auttaminen käytännön asioissa, mutta myös kehityspoliitiikan seuraaminen. Dar es Salaamin toimisto lopetettiin aika pian, mutta Morogorossa Kepa jatkoi. Kepa palkkasi Heriel Kitururun pitämään huolta suomalaisten ja tansanialaisten järjestöjen yhteistyön sujumisesta, aikataulujen järjestämisestä ja kirjeenvaihdosta Suomeen. Lisäksi hän oli useimmiten mukana suomalaisjärjestöjen seurantamatkoilla kylissä. Heriel Kitururu on Kepan ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa eläkeläinen.

Nykyisin Kepan toimisto Tansaniassa on maatoimisto, jonka tehtävät ovat monipuolistuneet. Siellä on mm. majohtaja, kaksi hankeneuvojaa sekä kehityspoliittinen työntekijä. Kepan toimisto muutti Dar es Salaamiin vuonna 2009.

Informaatio- ja resurssikeskus

Koulutus ja arviointi -projektin arvioinnin myötä vahvistui ajatus, että Morogorossa tarvitaan kansalaisjärjestöjen informaatio- ja resurssikeskus, joka voisi tarjota tietoja, taitoja ja koulutusta Ungon jäsenjärjestöille. Kansalaisjärjestöjen määrä oli kasvanut nopeasti, 2000-luvun alussa UNGOlla oli lähes kaksi sataa jäsenjärjestöä.

Vuonna 2003 syyskuussa pidettiin UNGOn ja Uhusianon yhteinen työpaja hankeidean toteuttamiseksi. Työpajaan osallistui Ungon jäsenjärjestöjen edustajia, kaksi uhusianolaista, sekä UNGOn ja Kepan Tansanian-toimiston väkeä. Suomen Kepa tuki hanketta. Suunnittelutyö tehtiin log frame -analyysillä ja ongelmapuun rakentamisella, jotta saataisiin luoduksi parhaat toimintamahdollisuudet ja voitaisiin luoda ja vahvistaa järjestöjen kapasiteettia kouluttamalla, verkostoitumisella ja tiedon levittämisellä. Resurssikeskukseen suunniteltiin

kokoushuone, it-koulutusta sekä lukusali yleisölle lehtineen ja internet-yhteyksineen.

Resurssikeskus oli liian suuri projekti yhden järjestön toteutettavaksi, joten UNGO on hankkinut kumppaneita ja tukijoita Tansaniassa. Luonteva osa Uhusianolle olisi resurssikeskukseen liittyvä kouluttaminen.

Resurssikeskus siis perustettiin ja ulkoministeriö myönsi projektille hanketukea vuosiksi 2004-2006. Hankkeen nimi vähän lyhennettynä oli ”Kansalaisjärjestöjen kapasiteetin vahvistaminen Morogoron läänissä”.

Uhusianon tuella resurssikeskukseen palkattiin koordinaattori, it-tukihenkilö, joka myös kouluttaa, sekä toimistonhoitaja. Kepan Tansanian-toimisto maksoi resurssikeskuksen vuokran, siellä sijaitivat itse resurssikeskuksen henkilöiden työhuoneet ja Ungon tilat sekä Kepan Tansanian-toimiston tilat ennen muuttoa Dar es Salaamiin.

UNGO ja alueverkostot

Ulkoministeriö myönsi Uhusianolle jatkoavustuksen myös vuosiksi 2007-2009. Jo ennen tätä jatkoavustusta Ungo oli ryhtynyt tekemään yhteistyötä Morogoron läänin kolmen piirikunnan kanssa tukemalla alueverkostojen perustamista ja kehittämistä. Niistä kehittyi alueellisia resurssikeskuksia, vähitellen, jos UNGO ja Uhusiano saavat resursseja kehittämiseen.

Koulutuksen tarve on valtava ja innostus suuri. Kepan Tansanian-toimiston hankeneuvoja *Anne Tarvainen* teki vuonna 2007 seurantamatkan näihin kolmeen UNGOn ja resurssikeskuksen tukemaan alueverkostoon.

Alueverkostoissa koulutetaan pienen pieniä yhdistyksiä ja yhteenliittymiä yhdistystoiminnan ja taloudenhoidon perusteissa, rekisteröitymisessä ja mm. PET-prosessissa, joka on julkisten menojen seuraamisprosessi. Siinä kansalaiset opetetaan kysymään peruskysymyksiä miksi ja miten. PET-prosessi taitaa olla kansalaisyhteiskunnan kehittymisen yksi tärkeimmistä perusteista.

Uhusiano on jättänyt hankehakemuksen seuraaviksi kolmeksi vuodeksi, jolloin Uhusiano suunnit-

telee resurssikeskushankkeen jättämistä Ungon hoidettavaksi.

Vuosi vuodelta UNGOn oma varainhankinta on kehittynyt, mutta nyt lähivuosina on todellisen toimintakyvyn mittaamisen paikka.

Uhusiano-seminaarit

Uhusiano-seminaari on järjestetty vuodesta 1992 alkaen, kun haluttiin saada keskusteluihin mukaan kokoon isompi joukko ihmisiä ja vaikuttajia kuin vain oman piirin järjestöihmiset. Aloitteen vuositaisen seminaarin järjestämisestä teki Vaasan kehitysmaaseura, Uhusianon jäsenjärjestö. Tarkoituksena oli saada ihmiset vaihtamaan kokemuksia, keskustelemaan ja oppimaan.

Seminaarivieraita on melkein joka vuosi tullut myös Morogorosta joko Uhusianon tai jonkin sen järjestön kutsumina. Seminaareissa kehitysyhteistyön eri osapuolet tapaavat toisensa, niin hanketuen antajat kuin saajatkin.

Lähes joka vuosi on ollut osallistujia ulkoministeriöstä, usein myös Suomen Tansanian-suurlähettiläs, kansalaisjärjestöyksikön päällikkö, vastuuvirkamiehiä, Suomen ja Tansanian Kepan väkeä, järjestöjen edustajia, tutkijoita.

Esimerkiksi yhdessä seminaarissa keskusteltiin Tiina Kontisen väitöskirjan pohjalta. Hänen tutkimuksensa aiheena oli oppiminen kehitysyhteistyössä. Haastattelumateriaalia hän keräsi mm. neljältä Uhusianon jäsenjärjestöltä.

Uhusiano-seminaarien merkitys

Uhusiano pitää ulkoministeriön kansalaisjärjestöyksikön edustajien läsnäoloa erittäin tärkeänä. Seminaareissa kumpikin osapuoli saanut tarkemman ja rehellisemmän kuvan siitä, mitä ja miten Uhusianossa asioita hoidetaan. Myös kansalaisjärjestöyksikön velvoitteet ovat tulleet selviksi. Henkilösuhteiden syntyminen on tärkeää.

Seminaareissa on kerrottu hankkeiden vaiheista ja suunnitelmista. Esille ovat tulleet kulloinkin tärkeiksi nousseet kehitystyön kehityssuuntauksat ja menetelmät. On opittu osallistavia menetelmiä, kumppanuutta, loogista viitekehystä ja ongelmapuuta, läpinäkyvyyttä ja omistajuutta, inputtia ja outputtia.

Seminaarien aiheina on ollut useamman kerran järjestöjen työn arviointi, kulttuuri, koulutus, taloushallinto, hanketuen käsikirja.

Seminaareja on pidetty eri puolilla Suomea, Viitakivessä Hauholla monet kerrat, Sastamalassa, Kuopiossa, Vaasassa, Naantalın lähellä. Ja nyt Vantaalla, Heurekassa.

Uhusiano-tiedote

Jotta jäsenet pysyisivät jotenkuten ajan tasalla, Uhusiano ryhtyi vuonna 1995 julkaisemaan tiedotelehteä jäsenistölle. Se ilmestyy edelleen, mikä on aika hyvä saavutus pieneltä järjestöltä. Numeroita on yleensä ilmestynyt kaksi vuodessa, muutamana vuonna kolme numeroa ja välillä on ollut muutama yhden numeron vuosi.

Tiedotteen sisältö on liittynyt kehitysyhteistyöhön, tapahtumiin ja ihmisiin siinä ja sen liepeillä. Muun muassa vuoden 1996 numeroissa oli *Marko Ulvilan* Learning with villagers -tutkimuksen kaksiosainen esittely suomeksi.

Alkuvuosien numeroissa oli usein tansanialaisia kirjoittajia ja kansalaisjärjestöjen kehittymisestä Tansaniassa ja Morogoron seudun hankkeiden esittelyä.

Vuoden toinen numero on käsitellyt Uhusiano-seminaaria, jolloin ulkoministeriön ja Kepan edustajien puheenvuorot on julkaistu keskusteluineen. Myös aikamoinen joukko tutkijoita ja asiantuntijoita ovat kirjoittaneet lehteen, kriittisestikin. Järjestöjen ja niiden hankkeiden ja ihmisten esittelyt ja haastattelut ovat olleet vakiotavaraa.

Vuosituhanen vaihteessa Uhusiano-tiedotteen toimittamisessa yritettiin toteuttaa kumppanuusidean mukaista tiedonvälitystä, sitä että tieto ja tiedotus on luettavissa kielellä jota vastaanottaja ymmärtää, myös Tansaniassa. Lehti julkaistiin kaksikielisenä: suomeksi, englanniksi tai swahiliksi. Ja myös ruotsiksi. Ajatus oli kaunis ja hyvin työläs, voi hyvin arvata että kääntäjiä oli välillä hankala saada. Toimitus- ja käännöstyö tehtiin vapaaehtoisvoimin. Vuodesta 2004 alkaen tiedote on suomenkielinen, mutta käsittelee asioita yhtä laajasti kuin aikaisemminkin.

Sanakirja

Uhusiano-seminaarin illanistujaisissa syntyi kerran ajatus julkaista swahili-suomi-swahili-sanakirja. Opiskelin swahilia Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitoksella Helsingin yliopistossa. Kysyin swahilinopettajaltani, ryhtyisikö hän toimitamaan sanakirjaa. Hän sanoi, että ei yksin ja lupasi kysyä ystäviltään, jotka olivat töissä samassa laitoksessa. Sitten kysyttiin professori *Arvi Hurskaiselta*, mitä hän arvelisi, jos Uhusiano hankkisi rahoituksen swahili-sanakirjan toimittamiseen ja hoitaisi myös käytännön asiat. Hänellä ei ollut mitään sitä vastaan.

Professori lupasi toimittajien käyttöön swahili-korpuksen, jota ilman toimitustyö olisi ollut käytännössä mahdotonta. Lisäksi hän ehdotti, että sanakirja laadittaisiin frekvenssiperusteella, jonka korpus apuohjelmineen teki mahdolliseksi. Ohjelmien avulla korpuksesta saattoi poimia myös aitoja esimerkkejä hakusanan käytöstä.

Työ alkoi vuonna 1998. Ulkoministeriö myönsi tiedotustuesta määrärahaa kolmena vuonna, neljäntenä vuonna saatiin tukea myös swahili-seminaarin järjestämiseen. Lisäksi opetusministeriöstä saatiin pienehkö avustus. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraa kustansi sanakirjan.

Sanakirja julkaistiin Afrikka 2002 -tapahtumassa Helsingissä Kaapelitehtaalla, jolloin järjestettiin myös swahili-seminaari. Sinne kutsuttiin kunniavieraaaksi Swahili-instituutin johtaja professori *M Mulokozi* Dar es Salaamin yliopistosta. Muusikko *Arnold Chivalala* kokosi ryhmänsä yhteen ja esitti seminaarissa tohtorinväitöksensä osan, musiikki-draaman *Njia panda*.

Sanakirjan kansien kuvituksena on tansanialaisen *Katti Ka-Batembon* grafiikka. Sanakirjan toinen painos ilmestyi 2008.

– Kaikesta tästä hurmaantuu vieläkin, saavutetusta, myös swahili-sanakirjasta. (*Elina Puhto*)

Tiina Kontinen ja Okko-Pekka Salmimies

Kehitystä vai kankkulan kaivo – muuttuuko mikään

Uhusiano-seminaarin avoimella yleisöluennolla oltiin päivänpolttavan kysymyksen parissa: onko kehitysyhteistyöllä mahdollista saavuttaa kehitystä vai meneekö kehitysyhteistyöhön sijoitetut rahat kankkulan kaivoon? Puhujina olivat ulkoministeriön kansalaisjärjestöyksikön päällikkö *Okko-Pekka Salmimies* ja Helsingin yliopiston kehitysmaatutkimuksen oppiaineen tutkijatohtori *Tiina Kontinen*.

Laatu on kustannustehokkuutta ja tuloksellisuutta

Salmimies alusti aiheesta 'Kansalaisyhteiskunnan tukeminen osana kehitysyhteistyötä'. Hän kertoi ulkoministeriön kansalaisjärjestöyksikön tavoit-

teena olevan köyhyyden vähentäminen kestäväällä tavalla, mm. kansainvälisen yhteistyön avulla vuosituhattavoitteiden saavuttamiseksi. Salmimies kiitteli kansalaisjärjestöjen laadukasta kehitysyhteistyötä, joka tavoittaa köyhimmässä maissa sellaisiakin ruohonjuuritason järjestöhankkeita, joita julkinen kehitysyhteistyö ei tavoita.

Salmimiehen mukaan eduskunnassa on päätetty lisätä kansalaisjärjestöjen tukea. Valtionhallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välillä vallitseva kumppanuus ja laatu tarkoittavat Salmimiehen mukaan yhteisiä sääntöjä, raportointia ja seurantaa. Ulkoministeriölle laatu tarkoittaa tehokkuutta, siis kustannustehokkuutta ja tuloksellisuutta.

Uusia kehitysyhteistyön painopistealueita ovat ilmastonmuutos, ruokaturva ja nuoriso. Etelän paikallisyhteiskunnan kestävä kehitys ja kapasiteetin vahvistamista aiotaan painottaa jatkossa. Köyhimpien maiden valtioilla on edelleen ensisijainen tehtävä peruspalveluiden tarjoamisessa kansalaisilleen, mutta kehitysyhteistyöhankkeiden avulla voidaan paikata valtioiden puutteita, kunhan tulokset ovat kestävä kehitys tukevia. Salmimies kertoi, että jatkossa kansainvälinen yhteistyö tulee lisääntymään. Avun harmonisaation kautta voidaan raportointisysteemejä tehdä kevyemmiksi paikallisille toimijoille ja näin tuloksellisuus kehittyy.

Kaivo – mitä kaikkea se on

Tiina Kontinen ei osannut sanoa, onko apu mennyt kankkulan kaivoon, mutta kaivohankkeisiin kylläkin. Hänen aiheenaan oli kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön arviointi.

Kontinen aloitti aiheen käsittelyn kaivohankkeiden esittelyllä. Suomalaista kehitysyhteistyömäärärahaa on jo pitkään käytetty puhtaan veden hankkimiseksi köyhimmässä maissa, esimerkiksi rakentamalla kyliin kaivoja. Kaivojen avulla kyliin saadaan toimiva vesihuolto ja koulutuksen avulla kyläläisten terveystietoisuus kasvuun, joten kaivohankkeet parantavat köyhien ihmisten elämänlaatua.

Aivan konkreettinen hyöty kehitysyhteistyöhankkeesta kyläläisille näkyy vedenhakuajan puolittamisessa. Tansanian Mtwarassa kaivon saanti kylään on saanut aikaan valtavan muutoksen ajankäytössä, kun vedenhaku aika 176 minuuttia sijaan lyhentyi vain 13 minuuttiin. Kaivon käytetty raha on siis monesti tukenut kylän kehittymistä, mutta hankkeen kestävyys pitää ottaa huomioon, sillä kaivojen huoltamisen ja ylläpitämisen unohtaminen ajaa kylän pian takaisin alkutilanteeseen.

Tiina Kontinen ja Olli-Pekka Salmimies

Onko muutos parempaan pysyvää

Seuraavaksi Kontinen pohti kehitysyhteistyöhön sijoitetun avustuseuron kohteen valintaa: sijoittaa-ko se humanitaarisen avun kautta jollekin kriisi-alueelle tekemään heti hyvää, esimerkiksi teltaan Pakistanissa, vai pidempään vaikuttavaan kehitysyhteistyömäärärahaan, esimerkiksi tukemaan ugandalaisia naisia naisten pankin kautta mikro- luoton hankkimiseen perheen toimeentuloa kasvat- tavan pienyrityksen alkupääomaksi. Kysymys onkin siitä, millaista muutosta halutaan tukea ja millä aikavälillä haluttu muutos olisi saavutettavis- sa. Kontista askarrutti myös muutoksen pysyvyys ja jatkuvuus yhden hankkeen jälkeen.

Kaaosmaisen todellisuuden osittamista

Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön arvioinnissa onkin monenlaisia suuntauksia. Mikä niistä sitten tuottaa 'oikeaa' tietoa? Arviointia voidaan tehdä kokeellisesti ennen-jälkeen ja kanssa-ilman - asetelmilla: tavoitteisiin perustuen arvioidaan, kuinka tehokkaasti asetetut tavoitteet on saavutettu tai kuunnellaan osallistavan arvioinnin avulla hyö- dynsaajien omia tärkeitä kokemuksia ja näkemyk- siä.

Osallistavan arvioinnin keskeisenä tavoitteena on myös ihmisten itseluottamuksen ja voimavarojen kasvattaminen arviointiprosessin aikana. Arviointi on usein kaaosmaisen todellisuuden osittamista arvioitavissa tai mitattavissa oleviin yksikköihin. Se ei ole lainkaan helppoa.

Tuloksellisuus ja paikallinen todellisuus avainasemassa

Arviointia tehdään yleensä tilivelvollisuudesta rahoittajaa kohtaan. Arvioinnilla halutaan osoittaa mitä rahalla on saatu aikaan. Hankesykliin kuulu- vat säännölliset alkutilan kartoitukset, väliarvioin- nit ja loppuarvioinnit. Arviointia haluttaisiin käyt- tää yhä enemmän myös oppimisen välineenä ja tutkailla enemmän sitä, miksi suunniteltuja tulok- sia ei välttämättä saavutettu. Kehitysyhteistyössä tuloksellisuus ja paikallisen todellisuuden tunte- mus käyvät käsi kädessä, kun pohditaan esimer- kiksi naisten terveystalveluiden saatavuuden

parantamista. Tarkoittaako lähin klinikka maantie- teellisesti lähimpänä sijaitsevaa klinikkaa vai Län- si-Afrikan mallin mukaista klinikkaa, jossa on joku naisen tuttu tai sukulainen töissä maantieteellisestä etäisyydestä riippumatta. Usein haasteellisinta kehitysyhteistyössä ovat yhdessä kumppanin kans- sa suunnittelu ja ennalta määritellyt tavoitteet. Arvioinnissa voidaankin vain yksinkertaisesti ky- syä, olemmeko tehneet mitä olemme luvanneet, muuttuiko mikään ja teimmekö oikeita asioita.

Yleisöltä

Yleisöstä nousi kysymys hankkeiden arvioinnin mahdollisesta uudesta rahoitusmallista, jossa esi- merkiksi ulkoministeriö takaisi hankebudjettiin potin, jonka voisi käyttää kaksi vuotta toiminnan päättymisen jälkeen hankkeen vaikutusten arvioin- tiin. Salmimies vastasi tähän, että uudet kansalais- järjestöhankkeet sijaitsevat usein samalla alueella kuin päättynyt hanke, joten uusien hankkeiden arviointien yhteydessä voidaan helposti toteuttaa myös vanhojen hankkeiden arviointia.

Yleisöluennon lopuksi Tiina Kontinen summasi Björn Wahlroosin esittämän argumentin kankkulan kaivosta liittyvän enemmän Dambisa Moyon kir- joittamaan teokseen *Dead Aid: Why Aid is Not Working and How there is a Better Way for Afri- ca*, jossa nähdään valtioiden välisen kehitysavun luovan riippuvuutta ja mahdollistavan korruptiota avunsaajamaassa.

Seminaarimuistiinpanojen pohjalta toimittanut
Maarit Pulju-Lappalainen

Arvioinnista arkea -hanke

ja järjestöjen haasteet

Uhusianon elokuisessa seminaarissa Helsingin yliopiston kehitysmaatutkimuksen oppiaineen tutkijatohtori Tiina Kontinen esitteli Arvioinnista arkea -hanketta, joka on Kepan jäsenjärjestöilleen tarjoama organisaation kehittämispalvelu. Hankkeessa ideana on tarjota järjestöille räätälöityjä palveluja arvioinnin ongelmassa. Tämän hankkeen aikana kehitetään käyttökelpoisia seuranta- ja arviointimenetelmiä järjestöjen käyttöön, lisätään järjestöjen osaamista arvioinnissa ja tuetaan sen hyödyntämistä järjestöjen oppimisessa. Hankkeen aikana Kepalle kertyy tietoa järjestöjen arvioinnin haasteista ja samalla kerätään aineistoa Helsingin yliopiston tutkimushankkeeseen.

Mistä on tultu, missä ollaan, mihin mennään

Arvioinnista on alettu puhua entistä systemaattisemmin 2000-luvun alussa. Arviointia on helppo lähestyä ajattelemalla sitä aikajanana: mistä on tultu, missä ollaan nyt ja mihin ollaan menossa.

Arvioinnista tekee haasteellista asenteeseen ja tieto-aidon puuttumiseen liittyvät ongelmat, sillä kohteen taustalla vaikuttava tavoite tai ideologia voidaan kokea hankalana arvioinnissa, kun tavoite tai ideologia jo ohjaa kaikkea toimintaa.

Hanketyön henkilösidonaisuus asettaa myös omat haasteensa, sillä usein ajatellaan arvioinnin kohdistuvan hanketta hallinnoivaan henkilöön eikä itse hankkeen sisältöihin. Myös Etelän kumppanin asenne evaluointeja kohtaan voi olla kielteinen, ne koetaan usein Pohjoisen kumppanin kontrollointina yhteistyössä tapahtuvan toiminnan sijaan.

Hankkeiden arviointia hankaloittaa myös yhteisen seuranta- ja arviointisysteemin puuttuminen sekä indikaattorien määrittelemisen vaikeus.

Työpajat

Arvioinnista arkeen -hankkeen palvelu koostuu Kepan fasilitoimista 4–6 työpajasta, joissa kartoitetaan osallistuvan järjestön seurannan ja arviointikäytänteiden nykytilanne sekä mietitään, mitä järjestössä on mielekkäintä tehdä arvioinnin kehittämiseksi. Työpajoissa kartoitetaan järjestön olemassa olevat vahvuudet eli mitä kannattaa jatkaa ja mitä kehitettävää olisi.

Valmiita järjestelmiä tai vastauksia ei ole tarjolla, vaan hankkeen aikana kussakin osallistuvassa järjestössä kehitetään ja toteutetaan itse valittu kehittämiskohde, joka voi olla mitä vain raportointilomakkeiden luomisesta aina arviointisuunnitelmiin ja kehitysyhteistyöohjelmiin.

Hankkeen seurannan ja arvioinnin pitäisi olla hyvin linjassa eikä arviointi saisi teettää kovasti lisätyötä. Kun arviointikäytännöt ovat selkeänä osana hankkeen toimintaa, niitä on helppo toteuttaa myös muun työn ohessa.

Arvioinnista arkeen -hankkeen pilottivuosi oli 2009, jolloin työpajoihin osallistui viisi järjestöä. Vuonna 2010 työpajoihin osallistui viisi uutta järjestöä. Pilottivaiheesta kirjoitetaan raportti vuoden 2011 alussa.

Seminaarimuistiinpanojen pohjalta toimittanut

Maarit Pulju-Lappalainen

Mitä, minkälaisia, miksi ...

Haastattelussa Jenna Kettunen Kepasta

Uhusiano-seminaarissa Kepan koulutus-suunnittelija *Jenna Kettunen* esitteli havainnollistavien esimerkeihin hankkeen seuranta, seurantasuunnitelman ja indikaattoreiden luomista. Haastattelussa painoimme tarkemmin myös Kepan koulutustoimintaan ja hyvin luotujen indikaattorien merkitykseen hankkeen onnistumiselle.

Minkälaista koulutusta ja neuvontaa Kepa tarjoaa järjestöille?

– Kepassa koulutus nähdään laajana kokonaisuutena yksittäisten järjestöjen hankeneuvonnasta yhden tai kahden päivän mittaisiin koulutuksiin ja pitkäkestoisempiin organisaation kehittämishankkeisiin.

Kepassa on kolme koulutussuunnittelijaa ja yksi hankeneuvoja. Järjestöille järjestettävästä hankehallinnollisesta koulutuksesta vastaan minä, Jenna Kettunen. Äitiyslomani sijaiseksi tulee syyskuun puolivälistä lähtien Kaisu Tuominen. Matti Cantell vastaa globaalikasvatukseen ja vaikuttamistoimintaan liittyvästä koulutuksesta ja Laura Lager organisaation kehittämiskoulutuksesta. Hankeneuvojana toimii Marjukka Mankila.

Kepa antaa hankeneuvontaa ja järjestää koulutuksia myös maatoimistoissaan Nicaraguassa, Mosambikissa ja Tansaniassa. Koulutuksista löytyy lisätietoa Kepan nettisivuilta www.kepa.fi

Mitä kaikkea kuuluu sinun toimenkuvaasi?

- Suunnittelen ja koordinoin yhdessä muiden koulutus- ja neuvontatiimin jäsenten kanssa Kepan koulustarjonnan yhtenäisyyttä sekä suunnittelen ja pidän yksittäisiä kursseja. Minun koordinoimieni koulutusten taustalla vaikuttaa ajatus järjestöjen hankehallinnon kapasiteetin vahvistamisesta. Teemat nousevat Kepan omasta ohjelmasta.

Kepan yhtenä keskeisenä teemana on köyhdyttämisen vähentäminen ja pyrkimys murtaa kestäväällä tavalla köyhdyttäviä rakenteita. Hankeneuvonta kuuluu myös osana koulutussuunnittelijan työhön ja teen sitä omilla osaamisalueillani yhteistyössä Marjukka Mankilan kanssa.

Mikä vaikutus koulutuksella on järjestöjen kehitysyhteistyössä?

– Koulutusten kautta pyritään auttamaan Etelän ja Pohjoisen järjestöjen toimintaa kohti tasa-arvoista kumppanuutta, onhan dialogi Etelän ja Pohjoisen välillä yksi tapa murtaa köyhdyttäviä rakenteita. Itselläni on työkokemusta monenvälisestä kehitysyhteistyöstä YK:n tasolla ja kahdenvälisestä järjestötasolla. Valtasuhteet, jotka ovat usein aidon dialogin esteenä, madaltuvat järjestötason työssä huomattavasti ja tekevät mahdolliseksi tasa-arvoisemman kumppanuussuhteen. Meillä täällä Pohjoisessa on myös mahdollisuus vaikuttaa suomalaisiin tiedottamalla hankkeiden toiminnoista ja

jakamalla tietoa ja oppimisen oivalluksia, ja näin lisätä suomalaisen yhteiskunnan tietoa Etelän arjesta. Aina ei tarvitse kertoa pelkistä ongelmista, vaan voi painottaa myös voimavaroja. Usein köyhdyttävien rakenteiden, kuten köyhimpien maiden työntekijöiden oikeuksien rikkomukset, voivat olla helpommin korjattavissa Pohjoisessa tapahtuvan vaikutustyön avulla. Kehitysyhteistyötä voi tehdä myös Pohjoisessa.

Mitä palveluja Kepalla on Tansaniassa järjestöille?

– Annamme hankeneuvontaa ja kommentoimme hakemuksia yhdessä Tansanian maatoimiston hankeneuvojen Antti Turakan ja Ashna Mshanan kanssa. TAP-suunnitelmat (Training and Advice Plan) ovat Kepan Helsingin-toimiston, Kepan maatoimistojen hankeneuvojen, suomalaisen järjestön ja tämän kumppanijärjestön välisiä koulutus- ja neuvontapalveluja koskevia suunnitelmia. Nämä ovatkin Uhusianolle tuttuja palveluita kaikki.

Mikä on tärkeää seurannassa ja arvioinnissa?

– Otetaan esimerkiksi hanke, jossa opetetaan lukutaitoa aikuisille. Koulutuksen vaikuttavuutta voidaan mitata kolmella tasolla. Ensimmäisellä tasolla tarvittava tieto siirretään opetettaville tietyin koulutusmateriaalein ja koulutuksen päätteeksi pyydetään osallistujilta palautetta. Seuraavalla tasolla koulutuksessa saatu tieto on siirtynyt osallistujien jokapäiväisessä elämässä käytännön tasolle, esimerkiksi luku- ja laskutaitoinen nainen pystyy pitämään pientä kirjanpitoa myyntikojullaan. Kolmannella tasolla käytäntöön sovellettu, opittu tieto ja taito avaa mahdollisuuden käyttäjälleen.

Koulutuksen vaikuttavuutta voi mitata kysymällä, millainen vaikutus opitusta on ollut oppijan elämässä. Seurannassa ja arvioinnissa on hyvä selvittää, mihin saakka oma seuranta ja kontrolli uloteetaan. Usein voi riittää, että tarvittava tieto on annettu hyödynsaajille ja kumppanijärjestölle. Tiedon jäsentäminen ja erittely on tärkeää. Esimerkiksi indikaattori ”miesten ymmärrys naisten tasa-arvon tärkeydestä on lisääntynyt” ei riitä, vaan

muutosta kuvaavan indikaattorin on oltava eritellympi, esimerkiksi ”miehet antavat naisten omistaa rahaa ja tehdä itsenäisiä päätöksiä rahan käytöstä”.

Indikaattorin sisältö riippuu tietenkin toimintaympäristöstä eli sen on kuvattava haluttua muutosta, tässä esimerkissä tasa-arvon lisääntymistä tietyille ihmisille tietyssä ajassa ja paikassa. Indikaattorin määrittämisen lisäksi täytyy määritellä, mistä tieto indikaattorin todentamiseksi saadaan.

Miksi tehdä seurantasuunnitelma ja mitä seurata?

- Ensimmäiseksi on tärkeää päättää, miksi seuranta oikeastaan tehdään. Jos se on rahoittajan vaatimus eli raporttiin tarvitaan tietyt tiedot, niin silloin kerätään ne. Mutta hyödyllisempää olisi kerätä myös laajemmin tietoa hankkeen arjesta, sitä voidaan käyttää hankkeen itsearviointiin ja yhteisiin oppimisprosesseihin, kun tarkastellaan omaa hankkeeseen liittyvää osaamista ja oppimistarpeita tulevaisuutta varten.

Myös muutoksia toimintaympäristössä on hyvä seurata, esimerkiksi sidosryhmien toimivuutta hankkeen tuloksellisuuden kannalta. Tästä laajemmasta seurantatiedosta voidaan sitten koota tiiviimpi paketti rahoittajan tarpeisiin. Tärkeää on muistaa, että seurantatiedon keruuseen voi kulu paljon aikaa, rahaa ja henkilöresursseja, joten on ensisijaisen tärkeää kirjata jo hankesuunnitelman budjettiin rahaa seurannan toteuttamiseen, sillä jälkikäteen seuranta jää helposti tekemättä resursipulan vuoksi.

Miksi indikaattoreita tarvitaan?

- Aluksi on tärkeää ymmärtää, miksi indikaattoreita laaditaan: ne helpottavat hankkeen seurantaan. Tärkeää on valita heti suunnitteluvaiheessa ne asiat, joita seurataan ettei seurata ihan kaikkea. Valintakriteerinä tietyille indikaattoreille voidaan pitää sitä, että sen pitää osoittaa hanketyön tuloksena saavutettua muutosta. Hankkeella pitää olla oma osansa tapahtuneeseen muutokseen. Jos on vaikeaa löytää signaaleja, hankkeen tavoite on luultavasti niin epäselvä, ettei tiedetä mitä kohti oikeastaan ollaan menossa.

Hyviä indikaattoreita ei voi saada aikaan ilman yhteistyötä hankkeen toimintaympäristössä toimivien sidosryhmien kanssa. Suomalaisen järjestön ajatus halutusta muutoksesta saattaa olla täysin erilainen kuin hankkeen hyödynsaajilla tai muilla sidosryhmillä. Indikaattorien määrittely on ratkaisun etsimistä yhdessä, jotta hyvät ja toimivat seurantatavat ja hankesuunnitelma saadaan aikaan.

Yhdessä suunnittelemalla hankkeen omistajuus siirtyy myös Etelään, kun hankkeen sidosryhmät ja hyödynsaajat tuntevat, että tämä hanke on juuri heille tehty. Enimmäkseen Etelän sidosryhmien

kanssa tehty yhteistyö on Etelän kumppanijärjestön työtä, ei suomalaisen järjestön. Kumppanuus ja avoin dialogi ovat tärkeitä hankkeissa, jotta järjestöjen välillä pystyttäisiin puhumaan tavoitteiden oleellisuudesta. Ketään ei hyödytä puhuminen hienoilla nimillä ja termeillä, vaan tärkeää on, että järjestöjen välillä muodostuu aito yhteisymmärrys hankkeen tavoitteesta. Tämän jälkeen hanketta on paljon helpompi ryhtyä toteuttamaan.

Haastattelu ja kuvat
Maarit Pulju-Lappalainen

Maija Seppo, Kepan kehittämisjohtaja

Kepan toiminta-ajatuksen päivittäminen

Uhusianon seminaarissa kuultiin tänäkin vuonna Kepan kuulumisia. Maija Seppo, joka on siirtynyt ohjelmajohtajan tehtävästään määräaikaiseksi kehittämisjohtajaksi, esitteli Kepan toiminta-ajatuksen ja strategian päivittämisprosessia. Hän haastoi myös seminaarin osallistujat pohtimaan ja kommentoimaan, miten he Kepan jäsenjärjestöjen edustajina näkevät Kepan roolin. Aiheesta syntyikin keskustelua ja huomattiin, että yhden yhteisen näkemyksen löytäminen on haastavaa.

Kepan toiminta-ajatuksen päivittäminen:

Aika ajaa ohi kolmessatoista vuodessa

Kepan nykyinen periaatejulistus on vuodelta 1997 ja aika on nakertanut sen sisältöä sen verran, että on aika määritellä Kepan toiminta-ajatus uudelleen. Sen jälkeen kun kehitysjoukkotoimintaa oli tiin lopettelemassa vuonna 1997, Kepan toiminnot ovat muuttuneet ja monipuolistuneet. Sen jäsenistö on kolmentoista vuoden aikana kasvanut ja asiantuntemus on lisääntynyt. Myös tämä antaa aiheen tarkistaa Kepan roolia ja tärkeimpiä tehtäviä. Uudistettu toiminta-ajatus tulee pohjaksi myös Kepan seuraavan kuusivuotisen strategian luomiselle vuosiksi 2012–2017. Tavoitteena on, että toiminta-ajatuksen arvioinnin yhteydessä kerättävää tietoa hyödynnetään myös strategian suunnittelussa.

Mikä toiminta-ajatus?

Toiminta-ajatuksen tarkoituksena on kuvata ja perustella yhdistyksen tehtävää ja vastata kysymykseen 'miksi olemme olemassa'. Kepan kohdalla tähän kysymykseen vastaaminen ei olekaan ihan yksinkertaista, koska sen toiminnot ovat hyvin monipuolisia ja niihin kohdistuu odotuksia monesta eri suunnasta. Lisäksi Kepan jäsenistö on hyvin moninaista: osa järjestöistä on suuria ja ne toimivat hyvin ammattimaisesti kun taas osa jäsenistä on pieniä järjestöjä, joiden osaamisessa on myös suuria eroja.

Nykyisessä vuonna 1997 hyväksytyssä periaatejulistuksessa on neljä osaa. Saatesanat kuvailevat Kepan toimintaympäristöä ja haasteita, joihin Kepa pyrkii tarttumaan. Viimeisten kolmentoista vuoden aikana on toki tapahtunut muutoksia, joten tämä tilannekuvaus ei aivan vastaa tämänhetkistä tilannetta.

Kepan perustehtävät ja arvot -luvussa on paljon yhä edelleen ajankohtaista sisältöä. Toiminnan päälinjat ja Keinot -otsikoiden alla päivitettävää taas saattaa olla enemmän.

Periaatejulistus on kokonaisuudessaan luettavissa Kepan nettisivuilla osoitteessa [http://](http://www.kepa.fi/tiedostot/kepanperiaatejulistus.pdf)

www.kepa.fi/tiedostot/kepanperiaatejulistus.pdf.

Kenen ääni on Kepan ääni?

Nykyisessä periaatejulistuksessa todetaan mm. että 'Kepa on yhteistyön verkosto ja yhteenliittymä, jonka ääni on suomalaisen kehitysmaaliikkeen ääni'. Kehitysmaaliike on hyvin moninainen ja sen koko monimuotoisuuden äänitorvena toimiminen ei olekaan ihan helppo juttu. Seminaarissa Maija Seppo haastoi yleisön pohtimaan missä Kepan rajat kulkevat, kuka sen omistaa, onko sen mahdollista sitouttaa kaikki jäsenensä ja onko se ylipäänsä tarpeellista? Keskustelussa todettiin, että rajojen vetäminen sen välille, mikä on Kepan ja mikä sen jäsenjärjestön tehtävää, on haastavaa mutta tarpeellista. On olemassa Kepan omat asiat, jotka eivät välttämättä kosketa ainakaan kaikkia jäseniä, Kepan ja jäsenten yhteiset asiat ja sitten jäsenjärjestöjen omat asiat, jotka eivät kuulu Kepalle.

Etelä ja pohjoinen

Kepan suhdetta etelän järjestöihin kuvaillaan periaatejulistuksessa seuraavasti: 'Olemme järjestöjen ja niiden kumppaneiden etujärjestö Suomessa' ja 'Siinä kuuluvat sekä Pohjoisen että Etelän yhteistyökumppaneiden korostukset'. Pohdittaessa onko etelä keino nostaa Kepan painoarvoa vai onko etelän työllä arvo sinänsä, seminaarin osallistujat olivat sitä mieltä, että Kepan työ etelässä on tärkeää myös etelän kumppaneille. Etenkin Kepan tarjoamaa koulutusta kiiteltiin.

Kepan roolille Suomessa pidettiin tärkeänä myös, että sillä on tiiviit yhteydet etelään. Tämä lisää Kepan uskottavuutta kehityskysymyksistä käytävässä keskustelussa. Seminaariyleisö olikin varsin yksimielinen siitä, että etelän tulee näkyä Kepassa. Aiheellista on kuitenkin kysyä, onko Kepa saanut mandaatin toimintaansa etelän äänitorvena myös etelän järjestöiltä.

Kivijalka, säpinä, meduusa, firma vai veturi

Minkälaista on Kepan toiminta? Onko se jyräämistä vai säheltämistä, hosumista vai hoitamista? Entä minkälaisella substantiivilla kuvailla Kepaa? Kepan on eri suunnista hyvin eri näköinen. Etelässä sitä edustavat maatoimistot ja Suomessa Kepan kannanottoihin saattaa törmätä tiedotusvälineissä. Monille Kepa on tuttu lähinnä Maailma kylässä -festivaaleilta tai Maailman kuvalehti -lehden kautta. Koulutustapahtumat ovat hyvin tuttuja monille järjestöihmisille.

Koska Kepan toiminnot ovat monipuolisia, sitä on vaikea kuvailla yhdellä tai muutamalla sanalla.

Monipuolisuudesta huolimatta ja erityisesti sen perustelemiseksi Kepan on kuitenkin syytä kirjata perusarvonsa ja toimintansa päälinjat päivitettyyn toiminta-ajatukseen.

Mitä, missä, milloin

Toiminta-ajatuksen arviointi- ja uudistamisprosessi on käynnissä. Syksyn ja talven aikana kerätään Kepan jäsenistön näkemyksiä ja muokataan uuden periaatejulistuksen sisältöä. Marraskuussa toteutetaan jäsenkysely, joka antaa kaikille Kepan jäsenjärjestöille mahdollisuuden vaikuttaa Kepan toiminnan linjauksiin. Toivottavasti mahdollisimman moni Kepan 293 jäsenjärjestöstä vastaa kyselyyn. Uhusiano kannustaa omia jäsenjärjestöjään aktiivisuuteen, totta kai.

Toiminta-ajatuksen päivittämisen kanssa käsi kädessä kulkee myös Kepan sääntöjen päivittäminen. Sekä uusittu toiminta-ajatus että säännöt tuodaan kevätkokouksen hyväksyttäväksi huhtikuussa 2011. Tämän jälkeen jatkuu strategian valmisteleminen ja esitys Kepan strategiaksi vuosille 2012–2017 käsitellään syyskokouksessa marraskuussa 2017.

Maija Sepon alustuksen pohjalta toimittanut
Pia Mäkelä

Haastattelussa Okko-Pekka Salmimies ulkoministeriön kansalaisjärjestöyksiköstä

Suomi-firman hyväksi

KEOn aulassa ystävällinen nuori nainen pyysi odottamaan hetken, Okko-Pekalla on edellinen tapaaminen vielä kesken. Kyllä kyllä, ei mitään kiirettä. Sitten tuli muutaman rouvan joukko paikalle ja kysyi, olisiko Okko-Pekka Salmimiehellä aikaa nyt. – No ei ihan nyt juuri, tässä on sovittu tapaaminen odottamassa, vähän myöhemmin. Ja sitten taas hetki, niin Okko-Pekka Salmimies tuli sanomaan, että anteeksi, ensin täytyy soittaa yksi puhelu, sitten voimme aloittaa.

Aulatapahtumien takia tuntui luontevalta kysyä, mitä päällikön tavanomaiseen päiväohjelmaan kuuluu esimerkiksi tällaisena loppuviikon päivänä.

– Tänä on aika tavanomainen päivä, useampia sovittuja tapaamisia, mutta sitten on myös yllätyksellisiä asioita. Talon sisältä tulee esiin nopeata keskustelua ja ratkaisua vaativia asioita, samoin ulkopuolelta, järjestötapaamisia. Esimerkiksi media on hyvin kiinnostunut aina kun on kyse suomalaisten varojen jakamisesta ja käytöstä ulkomailla.

Okko-Pekka Salmimies tuli kansalaisjärjestöyksikön päälliköksi OECD:n eli taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön Suomen edustustosta Pariisista. Siellä hänen työtehtäviinsä edustustons. kakkosmiehenä kuului politiikka laidasta laitaan, mm. kehityspolitiikka. Suomessa Okko-Pekka Salmimies on ollut mm. ministeri Lehtomäen virkamiesavustaja silloin kun Lehtomäki oli ulkomaankauppa- ja kehitysministeri. Lisäksi hän on ollut tutkijana Ulkopolitiikan instituutissa, erityisesti tutkinut globaalipoliittisia kysymyksiä kuten kauppaa, ympäristöä ja pakolaisuutta.

Oppimisprosessi, kyseenalaistamisenkin kautta

Okko-Pekka Salmimies on ollut nyt vuoden verran kansalaisjärjestöyksikön päällikkönä.

– Hanketukikierros määrää oikeastaan liikaakin muutaman kuukauden loppuvuodesta, haku ja hakemusten käsittely. Tänä vuonna iso ponnistus oli myös uusi kansalaisyhteiskuntalinjaus. Sitä valmisteltiin yksikön sisäisin voimin, mutta koko ajan hyvässä vuorovaikutuksessa järjestöjen kanssa.

Näiden kummankin ison kokonaisuuden käsittely ja valmistelu on itse asiassa ollut Okko-Pekka Salmimiehen moottori, jonka avulla hän on saanut yksikön tehtävät haltuun. Samalla siinä on tullut kohdatuksi joidenkin seikkojen kyseenalaistaminen ja sen avulla oppiminen ja asioiden perusteiden selvittäminen.

Tapaamisia on paljon, KEOn edustajia pyydetään tapaamisiin ja tapahtumiin niin useasti, ettei kaikkiin ei ole mahdollista osallistua, mutta toki KEOn väki osallistuu niin usein kuin mahdollista. Huippuosaamista yksikössä on paljon.

– Tapaamiset ovat tärkeitä, yksikössämme tapatun työn ohella ne kasvattavat omaa osaamista ja järjestökentän erityistuntemusta.

Linjaus

Okko-Pekka Salmimies toivoo, että kansalaisyhteiskuntalinjaus antaa tukea ja selkärankaa järjestö-

jen työlle. Se ei ole manuaali, pikemminkin ohjenuora. Pienten kansalaisjärjestöjen vahvuus on siinä, että niillä on läheinen yhteys hankemaansa kansalaisyhteiskuntaan. Tämä on syytä ottaa huomioon järjestön oman ohjelman kehittymisessä. Hankemaan kulttuurin ja yhteisö usein läheinen tunteminen luo pohjan. Okko-Pekka Salmimies korostaa myös sitä, että järjestön pitää miettiä hankkeen tulosten kestävyyttä, joka kytkeytyy laajemmin politiikkaan. Järjestöjen toiminta ei voi olla valtion tehtävien paikkaamista vuodesta toiseen. Valtion pitää kantaa perusvastuu kansalaistensa hyvinvoinnista.

Järjestöjen osallistuminen linjauksen suunnitteluun loi perustan myönteiselle vastaanotolle, jonka linjaus tuntui saaneen nyt aivan hiljattain pidetyssä ulkoministeriön järjestämässä kansalaisjärjestöseminaarissa.

– Olemme tyytyväisiä dialogiin, saimme esille asioita, jotka ovat järjestöille tärkeitä. Vuorovaikutus on tässäkin avainsana.

Seuraavat käytännön toimenpiteet linjauksen tueksi ovat kumppanuusjärjestöjen ohjeiden laatiminen, pienten järjestöjen ohjeet ja sähköisen hakumenettelyn kehittäminen. Pilottihaku muutamille järjestöille toteutetaan jo tänä vuonna ja vuonna 2012 sähköinen hankehakemusmenettely on tarkoitus saada käyttöön. Se helpottaa sekä järjestöjen että KEOn työtaakkaa.

Yksi arkipäivän juttu

Miksi vastuuvirkamiehet vaihtuvat järjestön kannalta kovin usein? Saman kolmivuotisen projektin aikana voi käsittelijä KEOssa vaihtua useastikin.

– Osa meidän ihmisistämme kuuluu ulkoministeriön rotaatioon eli määrääjain tapahtuvaan työtehtävien vaihtumiseen. Osa hoitaa omaa erityisvirkaansa pysyvämmiin. Vastuuvirkamiehen vaihtumisella on hyvätkin puolensa. Tällä tavoin tulee erilaista, ravistelevaakin suhtautumista järjestöjen seurantavastuuseen. Saadaan esiin erilaisia näkökulmia, opitaan kummaltakin yhteiseksi hyödyksi.

– Kansalaisjärjestöyksikössä pyritään aina järjestöjen tasavertaiseen kohteluun, niin etteivät sympatiat eivätkä antipatiat vaikuta.

Okko-Pekka Salmimies korostaa, että KEOn joukko on työhönsä hyvin motivoitunutta.

Toinen arkipäivän juttu

Luetaanko Keossa kaikki hakemuksiin ja vuosiraportteihin liitetyt asiakirjat?

– Turhaan emme pyydä mitään asioita, niille on perusteensa. Raporttien ja hakemusten ensimmäinen lukija on hankkeen käsittelijä KEOssa. Lähtökohtana on että kaikki mitä järjestö liittyy mukaan on oleellista tietoa hankkeesta. Sitä havainnollistavat tekstit ovat usein arvokkainta tietoa.

Ja mikä on hausointa työssäsi?

– Kyllä se, että ministeriön palveluksessa ja nyt tässä yksikössä voin yhdistää kaikkea, mitä olen oppinut ja tehnyt aikaisemmin tutkijana, OECD:ssä, Ulkopoliikan instituutissa ja työssäni eräässä viestintäfirmassa. Pää- ja perusajatus on aina ollut tehdä työtä Suomi-firman hyväksi. Toinen osa työni tärkeyttä on, että voin antaa oman pienen panokseni maailman köyhyyden vastaisessa taistelussa. En yksin vaan yhdessä muiden kanssa.

Ja vapaa-aikana?

– Juokseminen on mieluisaa, yhdessä perheen kanssa tai yksinkin. Tennis on siitä hyvä harrastus, että sitä voi pelata perheen kaikki sukupolvet yhdessä.

– Soitan rumpuja, Pariisissa se jäi aika vähäiseksi, mutta nyt kun olemme saaneet kotiin valmiiksi harjoittelutilan, voi olla että saamme perhebändin aikaiseksi. Yksi lapsista soittaa kitaraa, yksi harjoittelee pianoa, yksi on luontainen esiintyjä. Tähdän kun lisää rummut, niin ehkä jotakin kehittyä.

Elina Puhto

Monitaitaja taittajana

Mikko Lehtinen Uhusiano-tiedotteessa

Oli marraskuun viikonloppu vuonna 2007, kun Sastamalan opistossa alkoi taittamiskurssi. Sitä veti *Mikko Lehtinen*. Kurssi oli järjestetty kahdeksi viikonlopuksi. Toinen jakso oli joulukuun puolenvälin tienoilla.

Taittokursseilla meitä oli Uhusianosta Marja-Liisa Leino ja minä. Tarkoitus oli saada käsitys taittamisesta Uhusiano-tiedotteen tarpeisiin.

Marraskuun viikonloppukurssi oli ja meni ja tuli ⇒ joulukuun kurssiviikonloppu. Siinä väliaikana oli ilmestynyt Uhusiano-tiedote 2/2007. Meillä, Marja-Liisa Leinolla ja minulla, oli lehti mukana ja aika ylpeinä esittelimme sitä Mikko Lehtiselle. ”Katso, tällaista meillä on saatu aikaan, wordilla.”

Tulimme vielä tyytyväisemmiksi, kun Mikko Lehtinen kehui taittoa, vain joitain pieniä epäesteettisyyksiä hän huomasi.

Suurella euforiassa kysyin, rupeaisiko hän taittamaan Uhusiano-tiedotetta, kaksi numeroa vuodessa, ei tiukkoja takaraja-aikoja. Marja-Liisa Leino nyki hihasta ja sanoi, että emme voi maksaa. ”Mutta emme voi maksaa, Uhusiano on vapaaehtoistyötä tekevä kansalaisjärjestö, kaikki me teemme hommat vapaaehtoisesti”.

”Minulta kyllä puuttuikin cv:stä lehden taitto, se näyttäisi hyvältä siinä, kyllä minä voisin taittaa”, sanoi Mikko Lehtinen. Kovalla kiireellä ojensin käden ja sanoi: ”Kättä päälle.” Mikko Lehtinen tarttui käteen ja niin asia oli sovittu. Tästä alkoi reilun kahden vuoden taittorupeama. Hän taittoi tiedotetta vuoden 2010 alkuun asti.

Tämä haastattelu on tehty syyskuussa 2010. ⇒

Humanisti pankissa

Mikko Lehtinen korostaa, että hän on humanisti. Pro gradun aihe Turun yliopistossa oli harrastajakirjoittajien novellit, joista hän poimi aiheekseen, miten nuorten naisten ja miesten käsitykset rakkaudesta, seksistä ja avioliitosta muuttuivat 1960-luvulta 1990-luvulle tultaessa.

Mikko Lehtisen työt ja toimet ovat kiintoisan erilaisia. Hän on töissä S-pankissa selvittelijänä, hän on editoinut ja taittanut Helsingin yliopiston rikos- ja prosessioikeuden laitoksen netissä ilmestyvää tieteellistä lehteä No foundations, toimittanut professori Kaarlo Tuorin 60-vuotisjuhlakirjan, ollut verotietojen tallentaja Uudenmaan yritysverotomistossa, toimittanut ja taittanut Kiikoisten säästöpankin satavuotishistoriikin, ollut toimittamassa, hankkimassa materiaalia ja kirjoittamassa haastatteluja Turun yliopiston kulttuurihistorian oppiaineen tiedotuslehteen Kulttuurihistoria nyt. Sastamalan opiston ohjelman Mikko Lehtinen on taittanut seitsemän kertaa.

Näiden asioiden lisäksi Mikko Lehtisellä on huomattavat atk-aidot, jotka joista saa selkoa hänen kotisivuiltaan osoitteessa www.mikkolehtinen.net.

Virrat - Turku - Helsinki

Mikko Lehtinen on Virroilla syntynyt nuori mies, joka opiskeli Turun yliopistossa ja asuu ja tekee töitä nyt Helsingissä. Hänen sukujuurensa ovat äidin puolelta Vienan Karjalasta. Äidinäidin isä oli kulkukauppias, joka asettui asumaan Kälviälle Pohjanmaalle. Karjalaisuus näkyy esimerkiksi siinä, että Mikko Lehtisen sähköpostiosoitteessa on Mikon karjalankielinen muoto miihkali. Hänen äitinsä on kirjoittanut vienankarjalaisen pikkukylän naisista kirjan Äitistemme Vuokkiniemi, jonka Mikko Lehtinen taittoi ja valokuvakäsittelyn hoiti perheen toinen poika Pekka.

Aivan ensimmäinen taittotyö oli Mikko Lehtisen äidin runokirja Nokkahuilupuuhun, jonka kustansi Tampereen yliopiston Virtain kulttuuritutkimus-asema. Sama kustantaja oli kirjalla Äitistemme Vuokkiniemellä.

Kiitokset

Uhusiano-tiedotteen lukijat ovat monesti kiittäneet tiedotetta joka numeron ilmestyttyä. Erityisesti tiedotteen ulkoasu on kiitetty. Onhan niin, että ulkoasu on ensimmäinen askel lehden tekstiinkin tutustumiseen.

Uhusiano ry kiittää Mikko Lehtistä erinomaisesta taittotyöstä ja yhteistyön hyvästä ja joustavasta sujumisesta.

Elina Puhto

Ungo:n uusi hallitus

(Union of Non-Governmental Organisations in Morogoro Region)

Uhusianon kumppaninjärjestön, UNGO:n, vuosittainen yleiskokous pidettiin 10.7.2010. Kokouksen asialistalla oli mm. hallituksen jäsenten vaali. Osa aikaisemman hallituksen luottamushenkilöistä jatkoi uudessakin hallituksessa, mutta esimerkiksi pitkään UNGO:n sihteerinä toiminutta Dr. Saqwarea ei voitu UNGO:n sääntöjen mukaan enää valita uudelle kaudelle.

Ungon uuden hallituksen ensimmäinen kokous 24. lokakuuta Ungon kokoushuoneessa.

Ungon virkailijoita hallituksen kokouksessa.>

Vasemmalta sihteeri **Idd S. Mdanku**,
puheenjohtaja **Anthony S. Fuime** ja
taloudenhoitaja **Masudi H. Makullah**.

Alueverkostojen edustajat:

Ms. **Ester Mganga**, Ulanga District

Mr. **Stanford Kalala**, Mvomero District

Mrs. **Mary P. Komba**, Kilosa District

Mrs. **Consolata M. Shija**, Morogoro Urban

Mr. **Alois Lihepa**, Kilombero District

Mrs. **Bilhilda Maliyaga**, Morogoro Rural

Uhusiano sai ulkoministeriöltä hanketukea vuosiksi 2011–2013. Tuen turvin voidaan UNGO:n ja Uhusianon yhteistä resurssi- ja informaatiokeskushanketta jatkaa, niin että UNGO:n toimitilojen remontti saadaan valmiiksi. Näiden kolmen vuoden aikana resurssikeskus siirtyy UNGO:lle.

Uhusiano ry

- Uhusiano on swahilia ja merkitsee yhteyttä.

Uhusiano ry on suomalaisten, Tansaniassa kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen perustama yhteisjärjestö. Yhdistyksen vapaaehtoistyöhön perustuvan toiminnan painopisteitä ovat tiedotus, koulutus ja koordinointi Suomessa ja Tansaniassa.

Työmuotoina ovat kokousten lisäksi Suomessa vuosittain pidettävä Uhusiano-seminaari, tiedotelehden julkaiseminen kaksi kertaa vuodessa, jäsenkirjeet sekä erilaiset koulutus- ja tiedotustilaisuudet.

Uhusianon kumppanijärjestö Tansaniassa on UNGO (Union of Non-Governmental Organizations in Morogoro). UNGO:n ja Uhusianon yhteinen tukihanke on suomalaisia ja tansanialaisia kansalaisjärjestöjä palveleva resurssikeskus Morogorossa.

Uhusianon jäseniksi voivat liittyä yksittäiset henkilöt tai erilaiset järjestöt.

Vuoden 2011 jäsenmaksut

- henkilöjäsenet 20 euroa
- opiskelijat, työttömät ja eläkeläiset 10 euroa
- jäsenjärjestöt 40 euroa,
- Kannatusmaksu 70 euroa

Jäsenmaksu maksetaan Uhusiano ry:n tilille VSOP FI25 5660 0620 0121 95. Merkitse yhteystiedot (osoite ja sähköposti) tiedonanto-osaan.

Jäseneksi voi liittyä myös Uhusianon kotisivujen kautta osoitteessa www.uhusiano.kopteri.net. Muista yhteystiedot myös liittyessäsi netissä.

Uhusianon uusi hallitus vuonna 2011

Uhusianon syyskokous pidettiin 28.11.2010. Pia Mäkelä valittiin yksimielisesti edelleen puheenjohtajaksi. Hallituksessa tapahtui joitakin vaihtoja. Alla uusi kokoonpano:

Puheenjohtaja **Pia Mäkelä**
piapetronella@yahoo.com
050 461 2316

Muut varsinaiset jäsenet:

Erkki Andersson, Helsinki
Kirsi Mankila, Hyvinkää
Emma Simon Palonen, Helsinki
Vilppu Palmberg, Turku
Heli Pimenoff, Sastamala
Meta Sahlström, Vasa
Marja-Leena Tihveräinen, Sastamala

Varajäsenet:

Taina Kempas, Hyvinkää
Mikko Lehtinen, Helsinki
Kari Lindstedt, Hyvinkää
Georg Pimenoff, Sastamala
Harri Sarjanoja, Helsinki
Sinikka Sepänmaa, Vaasa
Traute Stude, Espoo
Berit Valtonen, Turku

Uhusianon kotisivut
www.uhusiano.kopteri.net

Uhusiano-tiedote 2 / 2010
Valokuvat: Maarit Pulju / Piirrookset: Katti Ka-Batembo /
Taitto: Berit Valtonen / Paino: Vaasan painatuskeskus

